

Акад. Жорж Нурижан: "Срещнах стотици личности в живота, но поразително впечатление ми направи един човек - носи скромното име Ботю Бараков"

Утре, 27 ноември, се навършват 105 години от рождението на първия български меценат Ботю Бараков, Почетен гражданин на Габрово, и 80 години от издаването на български език на "Стожери на българската литература" от Джорджо Нурижани (в България го наричат Жорж Нурижан).

Нурижан, който е номиниран за Нобелова награда за литература, е автор на биографичната книга за Ботю Бараков „Корабът на изкуствата“. Италианският академик е най-близкият приятел и съратник на Ботю Бараков, живял почти 40 години в България и написал над 50 книги за българското и италианското изкуство, култура и икономика на италиански и български език. Около половин век двамата - Бараков и Нурижан, работят заедно.

В тази връзка Пламен Бараков - племенник на Ботю Бараков, организира честване с мултимедия и проекция на филма „Пророкът на Кораба на изкуствата“ утре от 18 часа в Посолство на мира в София.

Пламен Бараков изпрати материал и снимки до "100 вестни", който публикуваме със съкращения. За Пламен Бараков има информация в сайта на Ботю Бараков botyubarakov.com. Но това, което не е отразено там, е живата му връзка с Габрово и днес:

"Мои роднини в Габрово, освен чичо Ботю, са и братята на моята баба Тота от Цвятковци - Ботю и Христо Рагевци, израсли с Пенчо Семов в една махала и работили заедно - разказва Пламен Бараков при последното си посещение в редакцията на "100 вестни". - Те са собственици на фабрика "Орел", където са работили мои чичовци и братовчеди, между които и Ботю Бараков. Моят баща също е работил заедно с чичо. Известният в Габрово треньор по хандбал Христо Коев ми е племенник по линия на сестрата - Рага, на Ботю Бараков и татко. Неговият брат Койчо беше главен механик в завод "Буря". Чичо ми Стефан Бараков, който е роден преди Ботю, през 1910 г., беше екскурзовод и живееше на ул. "Цанко Дюстбанов", в близост до къщата на вуйчовците му братя Рагевци. Веселин Ботев, който завеждаше Гражданска защита в Общината, по линия на баба Тота ми е братовчед. Бараковият род е от Боженците и Попразите. Единият ми дядо - Пенчо Бараков, е бил виден търговец в Цариград, а неговият брат загина в Балканската война. В негова памет чичо Ботю издигна паметник, който и до днес стои на село. За дядо Пенчо и баба ми Тота пише и Жорж Нурижан и неведнъж ги посещава в къщата на Попрази".

Бояна Пенчева

ПЛАМЕН БАРАКОВ

Ботю Бараков (1914 – 1997) е първият български меценат и създател на първата художествена галерия и драматичен театър, първия камерен оркестър с диригент Асен Найденов и първа цигулка Владимир Аврамов, първия по рода си Кораб на изкуствата, планиран е да е по-голям от „Куин Мери“ с концертни, театрални, изложбени зали и ателиета с идеята да обединява творците от цял свят за вътрешен и външен мир с посланието изкуството да бъде бъдещата религия на човечеството.

За Ботю Бараков Жорж Нурижан пише биографичната книга „Корабът на изкуството“.

До края на живота си двамата остават най-добри приятели и се по-братимават духовно. Ботю Бараков е меценат и на скулптурата на Нурижан, измайсторена с любов от Андрей Николов.

В последното си писмо от Рим от 17 април 1980 г., от дългата и ценна епистоларна кореспонденция между тях, Нурижан пише:

„Скъпи братко Ботю, Книгата, която писах за теб, а именно „Корабът на изкуствата“, заедно с всички мои книги, които съм написал досега, и около 5000 статии се намират на съхранение във Ватиканската библиотека. Както вече ти писах, след като ми изпратиш снимка от бюста ми и от мястото, гдето ще бъде поставен, тогава ще мога да напиша нещо в някои от кукашните вестници.

Както знаеш, представен съм от нашата Академия за нобеловата премия и затова държа много на името си. Трудовете, които издадох напоследък, се посрещат с голям интерес от тукатната критика. Някои от моите трудове излязоха в Лондон на английски език. Моята комедия „Свърхчовеци“ се печата понастоящем в Югославия.

Често си спомням за теб и за прекрасния ваш народ. Добрите и честни хора винаги съм ги тачил и обичал.

Моите 90 години без две не ми пречат да работя все така неуморно и с вдъхновение.

Ще чакам да ми се обадиш с приятни новини. Поздрави всички мои приятели, които още дишат свежия софийски въздух и се радват на хубавото в живота.

Прегръща те, твой предан: следва приятелски подпис на Жорж”

Тази година се навършват 80 години от издаването в Со-

фия на първия том на колосалния труд за история и теория на българската литература на проф. Жорж Нурижан с подзаглавие „Стожери на българската литература“.

В предговора проф. Михаил Арнаудов отбелязва: „Тъкмо защото познава тъй добре чуждите литератури и има един изпитан критерий за измерване на духовните величини, той може да засвидетелства на писателите у нас своето възхищение,

своя рецензия за поета Нурижан пише:

„Кирил Христов е поет, драматург и езиковед и обединява всички области на българската писменост ...има голяма заслуга за развитието на българския поетичен език. С право него сочат за единствен български поет без съперници... Роден поет, в него пее, извива съкровен и кършен глас един славец - той пее за любов и младост, за необозримата родна шир,

Жорж Нурижан

своето преклонение“.

В Стожерите и в издадената от него енциклопедия през 1943 година „Творци и литература“ Нурижан пише на живописен български за 290 български поети и писатели, между които Елин Пелин, Йордан Йовков, Елисавета Багряна, Дора Габе, Яворов, Димчо Дебелянов, Трифон Кунев, Николай Райнов, Николай Лилиев, Ангел Каралийчев, Теодор Траянов, Кирил Христов, Фани Попова - Мутафова, Стилиян Чилингиров, Тодор Влайков.

Уникалното е, че освен запознаване с творбите им, той е провеждал и задълбочено интервю с твореца. Имал е с тях приятелски и професионални връзки.

Големият поет и писател Кирил Христов пише: „Много рядко на световната сцена в наше време изпъкват хора, които с личната си и социална дейност могат така прекрасно да обрисуват перфектна картина на живота. От тази голяма величина е известният не само у нас, но и в целия културен свят неуморим писател и есеист Жорж Нурижан, в чиято естетика се съдържа още една страна на оригиналния му дух“.

Съвсем скоро поетът Кирил Христов посвещава на Нурижан свое стихотворение, а в

Бюст на Жорж Нурижан от Андрей Николов

от името на Дружеството на чуждестранните публицисти и писатели в България. Това бе една моя съкровена мечта и сега се чувствам щастлив, че можах да я постигна, черпех из недрата на тоя великолепен народ, който винаги съм чувствал най-близко до сърцето си, след моята родина.

Рядко има страни, които тъй щедро да са обисипани с блага и с толкова дивна и разнообразна природа. И величествените планини Рила и Пирин с тяхната девствена красота, алпийски езера, снежни върхове и възшебни Родопи, и историческа Стара планина, и Розовата долина, и Дунава, и Черно море, и Марица, и многобройните топли лечебни извори - всичко това прави от България една чудно, богато надарена страна!

Всред недрата на тая благословена от Бога земя живее българският народ, който диша свежия въздух на своя роден кът, расъл под знойните лъчи на животворното българско слънце, съзерцавал ведри небосклони из на шумелите поля на горди балкани и тучни пази.

Виждам как се ният пред мен чистите и спретнати грачета с техните чешмири градини. Каква чистота, какъв покой, колко съзерцание крият те

пред зора на всеки чужденец! Това е България!“

След всяка сказка във всеки град след бурни аплодисменти излиза материал в местния вестник. Ето какво пише севлиевският вестник „Развитие“ през 1938 година:

„Ораторът със своя изящен и цветист стил заслужено прикова вниманието на многобройното събрание, което със затаен дъх слушаше вдъхновената му и високо патриотична реч.

Публиката заслужено го удостои с продължителни овации“.

При посещението си в морската столица Габрово с филиал Варна, където са родени първият морски капитан, първият корабостроител, мореплаватели и пророкът на Кораба на изкуствата, отбелязва с гордост:

„Габрово крачи с големи крачки към своето голямо и светло бъдеще. В Габрово няма безработица и няма глад и мизерия. Няма да видите и хора, които да се скитат напразно. Всичко тук живо работи. В културно отношение Габрово има своето високо място както в миналото, така и сега. И в друго отношение

Габрово държи първенство - в благотелството.

Габровецът се отличава със своя упорит труд и рядка творческа жизнеспособност. Нека вземем за пример делото на Пенчо Семов, който благодарение на горните качества, е построил шест фабрики още преди Балканската война.

Такива габровци, започнали упорита и гравидна дейност, с всичкия идеализъм на тяхната младост, те никога не измениха на себе си, следвайки пътя на човеколюбие, осеян със златния прах на скъпи обществени добродетели. И действително техните крупни дарения и помощи, които досега са раздали на хиляди бедни, тяхната непринудена готовност да се притекат първи на помощ на нуждаещите се ги открояват като рядко човеколюбиви и добродетелни българи.

Габровецът има едно преимушество над всички останали българи, че той не се задоволява с една малка амбиция, а предпочита тежкия, стръмния и отговорен път на индустрията, на фабриката, което като занаят изисква много и много качества.

Българският народ дължи голямо уважение на Габрово, на неговите фабриканти и неговите работници, защото в тех-

ния стремеж е отразен геният на българското племе“.

През дългия си и плодотворен живот Жорж Нурижан се среща и пише за много световни величини като Стефан Цвайк, Рилке, Пучини, Карузо, Маскани, Борис Христов, Асен Пейков - автор на статуята на Леонардо на Римското летище, художника Борис Георгиев, носителите на Нобелова награда Пирандело, Ада Негри, Маркони, политици и монарси, но в забележителната си книга „Изтерзани сърца“ с гордост пише за един габровец, който той поставя на най-високия връх на духовното и доброто. Това признание на колосалния италианец е огромна награда и за Габрово, и за България, и за света, и е по-чисто и велико от която и да е нобелова награда. С богатия си български език Нурижан рисува с вдъхновение образа и чертите на габровския пророк - светец:

„И между стотиците личности, които срещнах в моя житейски път, поразително впечатление ми направи един човек, едно сърце, пропито с всеотдайна любов и рядко чувство на себеприцание и великодушие към страдащите и безпомощните. Този човек, не известен може би никому, носи скромното име Ботю Бараков. Тих и смирен, откърмен всред недрата на гордия балкан, запазил първичните добродетели на истински сърцеведец, той изпитва неуведаема радост в щастието на всеки срещнат човек, хранейки непоклатима вяра в неговото по-светло бъдеще. И затова той е винаги оптимист, винаги отзивчив, готов всякога да прощава, да се притича на помощ към нуждаещите се и да подкрепя всяко културно и благородно начинание. Той не познава омраза и това го прави действително голям, велик, непостижим. Когато му кажат, че него го дирят хора, които искат да го изкористят, той им отговаря смиренно: „Това не е вярно! Само онзи, който познава нуждата и страданията на хората, е винаги готов да им помогне“. Когато му кажат, че някой го е злепоставил или излъгал, той със същата великодушна усмивка им отговаря: „Може би той несъзнателно е направил това; все пак трябва да сме винаги готови да му простим, отколкото да му причиним зло“.

Ето, това е Ботю Бараков, който заслужено е спечелил обичта на всекиго, който е можал да го опознае от близо и да бъде в допир с неговата рядко благородна душа, представяваща непресъхващ кристален извор на ония възвишени добродетели, които вечно ще сияят и красят името на България и с право ще будят удивлението и възторга на всеки чужденец!